

PROMOTIE

Monnikenwerk over geschiedschrijving Rolduc

Toon van Oeffelt (76) uit Heerlen promoveerde gisteren aan de Open Universiteit op een studie naar koorheer en geschiedschrijver Nicolaas Heyendal van Rolduc. Dat was een monnikenwerk, waarmee twintig jaar geleden al een begin werd gemaakt.

KERKRADE/HEERLEN
DOOR JOS VAN DEN CAMP

Op de eerste verdieping van Rolduc hangt een schilderij met zijn beeltenis. De laan naar Nederlands grootste kloostercomplex aan de rand van Kerkrade is naar hem vernoemd. En bisschop Jo Gijsen van Roermond promoveerde al in 1964 op een dissertatie over het leven en werk van deze koorheer: Nicolaas Heyendal (1658-1733), de latere abt die de kloostertucht destijds herstelde en de afgeleden abtjoud nieuw leven inblies en elan gaf.

Geschiedenis

Heyendal is van grote betekenis geweest. Hij schreef een geschiedenis van de abdij die in feite een voortzetting is van de *Annales Rodenses*, de anonieme middeleeuwse kroniek over de abdij Kloosterrade - Rolduc dus - vanaf de stichting in 1104 tot en met 1157. In de laatste acht jaren van de zeventiende eeuw beschreef Heyendal de geschiedenis van Rolduc vanaf dat moment in 1157 tot 1701. Een paar jaar later zette diezelfde Heyendal echter letterlijk strepen door delen van zijn eigen tekst, voorzag deze van talloze kanttekeningen en begon aan een tweede versie: de veellijvigere *Continuatio II*, bestaande uit zo'n kleine tweehonderd beschreven folio's. „Heyendal realiseerde zich dat hij fouten had gemaakt en zaken verkeerd had geïnterpreteerd in de eerste versie van de geschiedschrijving, die vaak weer gebaseerd was op oudere bronnen.”

Toon van Oeffelt onderzocht de uitgebreide geschiedschrijving die koorheer Heyendal in de achttiende eeuw maakte van Rolduc. FOTO BAS QUAEDEVLIEG

Dat zegt Toon van Oeffelt. De 76-jarige Heerlenaar is al sinds 2002 bezig de teksten van die *Continuatio I* en *II* uit het Latijn te vertalen en te duiden. Aanvankelijk deed deze oud-leraar Engels dat samen met andere leden van de Stichting Lève Rolduc die zich al decennia inzet voor het behoud van het cultureel erfgoed van Rolduc. Kartrekker was aanvankelijk de classicus en Rolduc-docent Wim Lemmen. Het werk stagneerde en kwam enkele jaren stil te liggen. Na de millenniumwisseling paktten Louis Augustus, Joep Offermans, Jo Jamar en Toon van Oeffelt de draad weer op. Van Oeffelt zat zelf van 1958 tot 1965 op het gymnasium en kleinseminarie Rolduc, een opleiding waar grote nadruk lag op de studie van klassieke talen. Het kwam hem uiteraard goed van pas in de jarenlange studie die hij maakte van de *Continuatio I* en *II*. „Heyendal had zich dus vergist in bijvoorbeeld jaartallen, ze zetten hem op een dwaalspoor. Hij plaatste gebeurte-

nissen in een verkeerde samenhang. Woorden bleken verkeerd vertaald of nuances ontbraken”, zegt Van Oeffelt. Maar Heyendal haalde ook de namen van abten door elkaar; trok daardoor verkeerde conclusies, schreef gebeurtenissen en beslissingen toe aan de verkeerde abten. En hij zaaide bijvoorbeeld ook ongewild verwarring over Wálrám III, de voorlaatste hertog van Limburg die in 1226 overleden is en in het middenschip van de abdijkerk van Rolduc begraven ligt. Aanvankelijk had hij een andere, eerder gestorven Wálrám, voor ogen.

Fijnproevers

Van Oeffelts proefschrift werd een monnikenwerk. En dat monnikenwerk zal vooral belangstelling wekken bij de fijnproevers die tot in de diepste vezels van de historie van Rolduc geïnteresseerd zijn. Tot in het kleinste detail legt de Heerlenaar bloot hoe Heyendal zichzelf later revancheerde door na jarenlang on-

derzoek zijn eigen fouten in die veeluitgebreidere *Continuatio II* te herstellen. Hij baseerde zich daarbij op veel meer bronnen: manuscripten, oorkondes, kerkverslagen en andere geschiedschrijvers. Van Oeffelt: „Heyendal valt zeer te prijzen omdat hij zich manifesteerde als zeer erudiet, in staat om zijn eigen fouten te onderzoeken en te herstellen en daarmee een betrouwbaardere geschiedenis van Rolduc te hebben geschreven.”

Maar de promovendus prijst ook Heyendals rol om - als rechterhand van abten als Bock en Van der Steghe - Rolduc weer nieuw monastiek leven in te blazen na een periode van groot verval. Vele jaren spendeerde Van Oeffelt aan zijn onderzoek dat vrijdag resulteerde in zijn promotie aan de Open Universiteit in Heerlen. Binnenkort duikt hij misschien opnieuw de archieven in. Maar zeker niet meer voor een vergelijkbaar uitgebreid historisch onderzoek. „Hooguit nog voor stamboomonderzoek.”

Heyendal valt zeer te prijzen omdat hij zich manifesteerde als zeer erudiet. Hij was in staat om zijn eigen fouten te onderzoeken en te herstellen.

Toon van Oeffelt

ADVERTENTIE

25- 11: Schunck Auditorium Heerlen · 26-11: Sint-Janskerk Maastricht

Verleden en heden worden samengebracht in uitvoeringen en werken van Margriet Ehlen, Willie Arets, Ute Jobs, Ricarda Schumann, Joep van Leeuwen, Rob Peters, John Slangen, Jos Smeets, Henry Konsten, Gerard Sars en Frank Steijns, die bij elke uurslag miniatuurtjes voor beiaard zal spelen op de carillons van de Sint-Pancatiuskerk in Heerlen en de Sint-Servaasbasiliek in Maastricht.

andrebonhomme.com · maastrichtsecomponisten.eu · limburgsecomponisten.nl

Hommage aan Andrée Bonhomme

1905-1982

Twee herdenkingsconcerten op de 40ste sterfdag van componiste Andrée Bonhomme met een keuze uit haar muziek en korte reflecties van Limburgse componisten op haar werk.

